

NEMOHLI JSME TO JEN TAK ZABALIT

Jan Princ (*1948)

Pro Jana Prince, který podepsal Chartu 77 a čelil nátlaku tajné policie, byla nejhorším obdobím doba, kdy se jeho blízcí přátelé začali ztrácet do zahraničí. Komunistický režim za normalizace upevnil svou pozici, odpůrce systematicky šikanoval nebo vyháněl ze země a právě v té době se zdálo, že to bude trvat věčně a železná opona bude rozdělovat Evropu už navždy. „*Když odcházeli kamarádi do emigrace, to bylo pro mne nejtěžší. Beznaděj. Já opravdu myslel, že už se s nimi nikdy neuvidím, věřil jsem tomu,*“ popisuje. „*Bylo to jiné, než když odcházeli do kriminálu. V tom případě totiž bylo jasné, že odtud se vrátí,*“ dodává.

S manželkou Květoslavou vybudovali na českém venkově postupně několik lokalit, jakýchsi útočišť, baráků, kde se scházeli nezávislí lidé, kteří chtěli mít pokoj od všemocného totalitního režimu. I tam je však vždy vypátrala tajná policie a začala jim komplikovat život. Ale nevzdali se. „*Tam jsme se potkávali s přáteli a pořád tam jezdili noví a noví lidé. Nemohli jsme to jen tak zabalit,*“ vzpomíná. Jan Princ kvůli nátlaku StB s manželkou postupně vystřídal tři místa. Prošel nejrůznějšími profesemi, například pracoval v kafilerii či plynárně.

Jan Princ se narodil v roce 1948, začal studovat Vysokou školu chemicko-technologickou (VŠCHT) v Praze, ale studium nedokončil. Stejně jako další studenti se zapojil do protestů a stávek proti sovětské okupaci v srpnu 1968. Byla to pohnutá doba, protesty ovlivnily i jeho budoucí ženu Květoslavu, která byla mladší, ale studovala stejnou vysokou školu. Ona na VŠCHT dále krátce působila jako asistentka, on ze školy odešel. Mezitím se seznamovali s pražským uměleckým a disidentským prostředím. U manželů Němcových se v jejich pražském bytě scházela společnost intelektuálů. Sledovali působení nezávislých kapel, především Plastiků a undergroundu vůbec. Kapela The Plastic People of the Universe, tehdy byla fenoménem. Jenže tato skupina už byla také v hledáčku tajné policie. „*Policajty jsem začal poprvé potkávat právě na koncertech Plastiků,*“ říká Princ.

V roce 1974 se Princovým, tehdy už manželům, narodil syn. Neměli ale pořádné bydlení. Manželka známého básníka Ivana Martina Jirouse jim tehdy pomohla. Její muž, známý pod přezdívkou Magor, byl totiž zrovna ve vězení, takže mohli bydlet v jejich bytě.

V té době se mezi disidenty začalo debatovat o tom, jak uniknout všemocnému vlivu a působení tajné policie. Režim nepronásledoval jen své nepřátele, ale i ty, kteří se chtěli

vymanit z jeho vlivu a žít nezávisle, po svém. Tehdy se objevily první plány na odchod z hlavního města a přestěhování na venkov. Princovi se rozhodli koupit dům na venkově. Princ s rodinou v budoucích letech vystřídal tři, neboť komunisté jim byli celou dobu v patách. První barák stál v Rychnově u Verneřic v severních Čechách. Ještě předtím se ale Jan Princ chtěl za každou cenu vyhnout vojně, protože ta v té době trvala dva roky a byla spojena s šikanováním a někdy i ponižováním.

„Já byl tehdy takzvaný odpírač vojny – dostal jsem postupně čtyři povolávací rozkazy, kterým jsem musel čelit. Jeden jsem ukecal, pak jsem předstíral zánět slepého střeva [...]. Nakonec jsem měl diagnózu na psychiatrii. Když jsem se pak vrátil do normálního života, mluvili jsme o tom, že bychom si zřídili takové neoficiální komunitní centrum na venkově. Znali jsme spoustu lidí. To byl ten původní záměr,“ uvádí.

Dům v Rychnově koupil s manželkou v roce 1976. Zpočátku jim tajná policie nevěnovala pozornost a žili tam spokojeně. Jenže to trvalo jen rok. Jan Princ podepsal Chartu a s manželkou se připojili k významné iniciativě, která kritizovala totalitní politickou a státní moc za nedodržování lidských a občanských práv. Signatáře Charty začala StB tvrdě pronásledovat, či stíhat.

Navíc se u Princů v Rychnově konal silvestrovský večírek, kam přijeli mnozí z těch, které tajná policie sledovala, například Václav Havel nebo herec Pavel Landovský, navíc kolem domu se vytvořila široká komunita přátel a známých. Tím vším na sebe Princovi poutali pozornost, takže dům byl nejdříve pod dohledem, pak v něm policie při jedné společenské akci dokonce provedla razii. Jan Princ to tehdy tušil, a proto všechny účastníky večírku dopředu žádal o klid, ale rušení nočního klidu byla jen záminka. Policisté sami odpálili u domu dělobuchy, pak si vynutili vstup a všechny kontrolovali. Příslušníci Veřejné bezpečnosti pak rozvezli několik lidí do okolních lesů, kde je vysadili a několik osob včetně Jana Prince vzali do vazby. A zaparkovaným autům prořízli pneumatiky či ulomili zrcátka.

To byl však jen začátek. Dům se úřady rozhodly pro jistotu zbourat a Princovým byl vyvlastněn pod záminkou, že se bude na místě stavět točna pro autobusy. *„Ta tam dodnes nestojí,“* říká Princ. A dodává: *„My jsme si chtěli jen žít po svém i v rámci tehdejších zákonů. Vlastně jsme dělali pro stát prospěšné věci. Vzdělávali se, lidem, kteří přišli z vězení, sháněli práci. Dnes bychom na takové komunitní centrum dostali grant.“* Na začátku se vůbec nechtěli proti komunistickému režimu nijak vymezovat. *„Chtěli jsme být spolu a mít přátele, kteří za námi jezdili. Nic víc. Já chtěl pěstovat ovce [...]. V našem jednání nebyla na začátku žádná politická motivace, tu vlastně z toho udělali oni.“*

Jan Princ si tak navíc zkomplikoval život, protože ne všude ho jako disidenta a chartistu chtěli zaměstnat. *„Já umím profese, jsem zvyklý pracovat,“* říká. Zaměstnání nakonec

vystřídal celou řadu. Takže vedle zmíněné plynárny či kafilérie se ocitl i na vrtné soupravě. A samozřejmě také pracoval na obnově a údržbě domů, z nichž je tajná policie postupně vyháněla.

Po odchodu z Rychnova se totiž nevzdali a budovali další podobné nezávislé komunity v Robči a Mastířovicích. Bylo to těžké, protože tajné policii šlo o to, aby podobná nezávislá komunita znovu jinde nevznikla. Po vyvlastnění domu v Rychnově se tedy rozhodli, že nebudou shánět pronájem dalšího baráku na své jméno. Faru v Robči si pronajali spolu se salesiánským knězem Františkem Hochmanem. Ale i odtamtud je vyštvali, stejně jako později z Mastířovic. Pak se rozhodli zkusit odejít úplně jinam, tedy opustit severní Čechy. Měli za sebou pronásledování a šikanování, nekonečné tahanice kvůli domům, v nichž žili a působili. Sám Jan Princ strávil tři měsíce za mřížemi *„Postavili se za mne lidé v zahraničí, ta kampaň byla docela silná, naštěstí pro mne. Soud mi udělil trest v takové výši, jak dlouho jsem byl ve vazbě.“* Ale horší bylo, že pořád, ať žili kdekoli, museli být ve stěhu, dávat si na všechno pozor. Během doby, kdy se stěhovali, zařizovali či opouštěli některý z baráků na venkově, vychovali tři děti.

Roku 1986 se Princovi odstěhovali na Moravu. Situace v zemi se stejně měnila, tlak režimu začínal slábnout a baráky jako útočiště pro přátele začaly ztrácet význam. *„Dalo se už scházet kdekoli, a tak jsme našli tento dům. Patřil dvěma paním v důchodu, které to prodaly nám,“* říká Princ. To se stěhovali naposledy. Do Věřovan poblíž Olomouce, kde žijí dodnes.

„Lidé jsou pořád stejní. Dnes cítíte ve společnosti určitou rozladěnost. Ale když si vzpomenu, tak svého času to bylo podobné, my jsme byli rozladění a tehdy jsme také byli v menšině. Ale kdo chtěl pravdivé informace, ten si je našel. A to je stejné jako dnes – pravdivé informace někde jsou a kdo chce, tak si je musí najít,“ říká Jan Princ.

Autor textu Luděk Navara